

CENTER FOR
ANALYTICAL
RESEARCH &
EVALUATION

Erasmus+

Jean Monnet Modules

**« ХАЛЫҚТЫҢ ӨМІР СҮРУ САПАСЫ МЕН ҰЛТТЫҚ
ҚАУІПСІЗДІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ
МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ »**

**Халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференцияның
баяндамалар жинағы**

**Сборник докладов международной научно-
практической конференции**

**«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ В ОБЕСПЕЧЕНИИ
ВЫСОКОГО КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ И
НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ»**

**Collection of reports of the international scientific
and practical conference**

**«STATE AUDIT IN ENSURING THE HIGH QUALITY OF
LIFE OF THE POPULATION AND NATIONAL
SECURITY»**

АСТАНА 2025

УДК 657.6
ББК 65.052
С23

С Сборник докладов международной научно- практической конференции «Государственный аудит в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности » = Collection of reports of the international scientific and practical conference «State audit in ensuring the high quality of life of the population and national security» = «Халықтың өмір сүру сапасы мен ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудит» Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның баяндамалар жинағы. – Астана: - 359 б.

ISBN 978-601-385-061-0

Жинаққа мемлекеттік аудит органдары қызметкерлерінің, ғылыми қызметкерлердің, ғалым-экономистердің, қаржы саласы және мемлекеттік аудит мамандарының, профессор-оқытушылар құрамының және білім алушылардың халық өмірінің жоғары сапасын және ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік аудиттің өзекті мәселелері бойынша баяндамалары кірді

The collection includes reports of employees of state audit bodies, researchers, economists, specialists in the financial sector and state audit, faculty and students on topical issues of state audit in ensuring a high quality of life of the population and national security

В сборник вошли доклады работников органов государственного аудита, научных работников, ученых-экономистов, специалистов финансовой сферы и государственного аудита, профессорско-преподавательского состава и обучающихся по актуальным вопросам государственного аудита в обеспечении высокого качества жизни населения и национальной безопасности

ISBN 978-601-385-061-0

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

СОДЕРЖАНИЕ

Секция 1. Роль органов государственного аудита в обеспечении высокого качества жизни населения и экономической безопасности	
Базарбай А.Б. , Әбдіқадыр А.Е. Міндетті аудит объектілеріндегі аудиттің экономикаға әсері	6
Байбозин Ж.Е. Қазақстан Республикасының экологиялық аудит жүйесінің қазіргі жағдайын талдау	11
Биляшева Н.С. Совершенствование систем управления рисками в государственном аудите: проблемы и перспективы	16
Бияхмет А.А. Методологические подходы к аудиту эффективности бюджетного финансирования транспортной отрасли в казахстане	22
Жанабаева Т.М. Еңбек және жұмыспен қамту саласындағы мемлекеттік саясаттың тиімділігіне жүргізілген аудит нәтижелері	25
Маматаева Д. Аудит эффективности цифровизации налоговых систем в казахстане: проблемы и перспективы развития	31
Мәмшетов С.Ж. Агроөнеркәсіптік кешенге бөлінген бюджет қаражатын пайдаланудың тиімділік аудиті	36
Рапилбекова А.Г. Аудит эффективности реализации государственной политики в области здравоохранения	42
Талғаров Д.Д., Саржакова Ж.Р. Ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау	50
Тохтахметова М.А. Қазақстан азаматтарының қоғамдық мемлекеттік аудитке қатысуы	57
Секция 2. Современные аспекты развития государственного аудита в повышении эффективности государственного управления	
Абдрашов А. М. Международная практика поддержки экспортеров и оценка её эффективности	63
Ахмедия А. Қазақстандағы міндетті аудиттің маңыздылығы	66
Мырзабек Г.М. Алибай А.Д. Аудиторлық тәуекелдерді бағалау	69
Алибекова А.Б. Ерсайынова М. Сембиева Л.М. Foreign experience of environmentally oriented state audit	74
Аманжан С. А. Цифрлық экономикаға көшу кезіндегі мемлекеттік аудиттің әлеуетті мәселелері	80
Анетова А.Н. Мемлекеттік органдардағы бизнес-процестердің реинжинирингі: мемлекеттік аудиттің тиімділігіне әсері	86
Әлімбек Ә.Ф. Оценка государственной инвестиционной политики Республики Казахстан на соответствие стратегическим документам планирования	90
Еспаев Е.М. Вопросы развития экологического аудита	98
Жумағалиев Е.Т. Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласындағы тиімділік аудиті және инфрақұрылымды жаңғыртуға бюджет қаражатын пайдалану	102
Капан Н.М. Цифровизация государственного аудита в агропромышленном комплексе: вызовы и перспективы	104
Құсан Н.А. Государственный аудит в повышении эффективности управления государственным долгом на местном уровне: казахстанский опыт	110

Наурыз Д.А. Мемлекеттік аудит пен қаржылық бақылауды жетілдіру: шетелдік және отандық тәжірибе	117
Нурмагамбетова А.С. Сыртқы мемлекеттік аудиттің ашықтығын арттырудағы тәуекелдерді басқару жүйесінің рөлі	122
Ондасын А.Е. Цифровизация государственного аудита: современные подходы и перспективы	130
Өмірзақ.М.Е., Олжабаева.А.М. "Қазатомөнеркәсіп" ұақ "ақ қызметіндегі қателер мен жосықсыз әрекеттер: аудиторлық тәуекелдерді және бақылау шараларын талдау	140
Сакенова Г.Б. Рассмотрение международного опыта аудита эффективности реализации политики социального обеспечения в сфере продуктивной занятости Казахстана	146
Сембиев А.Н. Международный опыт развития социального аудита	152
Серікова А. Р. Энергетика саласындағы тиімділік аудиті	154
Сапархан Д.Б Қазақстан республикасының басқару жүйесіндегі мемлекеттік аудиттің рөлі	160
Сейфуллин О.Т. Развитие национальной системы сертификации государственных аудиторов как фактор повышения качества государственного аудита	168
Секция 3. Актуальные проблемы экономики в обеспечении национальной безопасности	
Анапия Н. Ж. Передача субъектов квазигосударственного сектора в конкурентную среду как инструмент снижения доли участия государства в экономике	174
Бақытжанова С. Б. Ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі мемлекеттік қаржылық бақылаудың рөлі	178
Есенбек Ч.Н. Влияние уровня финансирования науки на конкуретоспособность национальной экономики	181
Жаксылық С. Е. Жилищно-накопительная система: зарубежный опыт и практика внедрения в Казахстане	188
Жасұланова А. Б. Қазақстандағы сыбайлас жемқорлыққа және мақсатсыз шығындарға қарсы күрестегі мемлекеттік аудиттің рөлі	195
Жетпісова А.Е. Бухгалтерлік есепте әділ құнды қолдану: мәселелер мен мүмкіндіктер	202
Касенова А.К. Удаленный аудит: технологические вызовы и решения	208
Комекбаев Е. Е. Ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі экономиканың өзекті мәселелері	212
Мишкель И. А. Влияние киберугроз на экономическую стабильность и национальную безопасность	219
Танатова А. Қазақстан экономикасындағы ішкі аудитті қамтамасыз етудің өзекті мәселелері	225
Темирбек А. Т. Оценка влияния бухгалтерских ошибок на достоверность финансовой отчетности	233
Бекболсынова А.С. Стратегия налогового администрирования Республики Казахстан в условиях турбулентности экономики	239
Секция 4. Современные тенденции развития государственного аудита, учета и финансового менеджмента в странах Европейского союза	
Бекбосынова Л.Ж. Жабдықтаушылармен есеп айырысу есебі және ішкі бақылаудың негізгі теориясы	245
Ерниязова А.Р., Қаратаева Н.О., Боган А.А Цифравизация государственного аудит в странах ЕС: Как технологии помогают проверять финансы	252

Губарь С.А. Организация аудиторской деятельности в Республике Беларусь	259
Жахметова А.К., Шахарова А.Е. Мемлекеттік сатып алуы камералдық бақылаудың шетелдік тәжірибесі	264
Zhartybek D.B. From E-Salyq business to SAF-T: A Towards international Tax accounting standards	271
Каримова А.Х. Современное состояние учета расчетов с бюджетом в Казахстане	280
Оразбай М.А. Система внутреннего аудита в управлении рисками мошенничества в государственных органах	284
Оралбай А.М. Нормативно-правовое регулирование бухгалтерского учета и аудита амортизационной политики	289
Өмірзақ М.Е. Трансформация аудита под влияние искусственного интеллекта	297
Серикова М.А., Сембиева Л.М., Бектемир Х. Европейский опыт в формировании экологоориентированной модели государственного аудита	305
Башу З.Р., Буртебаева А.А., Оралова А Улучшение механизмов государственного аудита для оценки качества и управления природными ресурсами: опыт европейского союза	309
Сутбай А.К. Проблемы и перспективы реализации учетной и контрольной функций в современных экономических системах	314
Усеев С.Ж Современные подходы к аудиту и консалтингу в строительстве: анализ практик стран ЕС	320
Тасболатов А.Е. Стратегический аудит эффективности бюджетных средств в автотранспортной отрасли Республики Казахстан	324
Машаева А.Ж., Жұпышева А.О Стратегический аудит обеспечения водной безопасности в Республике Казахстан	337
Мухамедьярова Л.Р. Государственный аудит как инструмент контроля и повышения эффективности управления внебюджетными фондами	346
Сембиева Л.М., Саденова Г.С. Ключевые аспекты аудита в сфере спорта	355
Улыбышев Д.Н. Жайлауов Е.Б. Бектлеева Д.Е. Совершенствование методологии оценки эффективности использования национальных ресурсов	349
С.В.Биякин Учет лизинга в соответствии с IFRS 16 в казахстанской компании: опыт и практические аспекты	358
Алтынбек Т., Темірлан Т. Қонақ үй табыстылығын басқарудағы түнгі аудиттің рөлі	364
Жұман Ғ.С. Современные подходы к учету доходов в малом и среднем бизнесе	367
Шахарова А.Е. Концепция оценки влияния эффективного использования национальных ресурсов на качество жизни населения и национальную безопасность казахстана	372
Ирисбекова М.Н. Актуальные вопросы экономической безопасности региона	375

Литература

1. Европейская комиссия. Директива 2014/95/EU о раскрытии нефинансовой и диверсификационной информации. – Брюссель: ЕС, 2014.
2. Глобальная инициатива по отчетности. Стандарты отчетности по устойчивому развитию. – GRI, 2020.
3. Международная организация труда. Практики социального аудита в развивающихся странах. – Женева: МОТ, 2019.

ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНДАҒЫ ТИІМДІЛІК АУДИТІ

Серікова Аида Райбекқызы

Мемлекеттік аудит 4 курс студенті

Л.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Астана қаласы, Қазақстан Республикасы

Аннотация. Энергетика саласындағы тиімділік аудиті - бұл энергетикалық ресурстардың тиімді пайдаланылуын бағалау және энергияны үнемдеу жолдарын табу үшін жүргізілетін зерттеу және талдау процесі. Бұл мақалада энергетика саласындағы тиімділік аудитінің маңыздылығы, мақсаттары, әдістері және оны жүргізу барысында туындайтын мәселелер қарастырылған. Тиімділік аудитінің көмегімен энергетикалық компаниялар өздерінің жұмысын оңтайландырып, шығындарды азайтып, қоршаған ортаға әсерін төмендетуге мүмкіндік алады. Сонымен қатар, мақалада энергетика саласындағы аудиттің халықаралық тәжірибесі мен Қазақстандағы дамуы туралы мәліметтер де берілген.

Аннотация. Аудит эффективности в энергетической отрасли представляет собой процесс оценки эффективного использования энергетических ресурсов и выявления способов энергосбережения. В данной статье рассматриваются важность, цели, методы и возникающие проблемы при проведении аудита в энергетическом секторе. С помощью аудита эффективности энергетические компании могут оптимизировать свою деятельность, снизить затраты и уменьшать воздействие на окружающую среду. Также статья содержит информацию о международном опыте в области энергетического аудита и развитии этой практики в Казахстане.

Annotation. Energy efficiency auditing is a process of evaluating the effective use of energy resources and identifying ways to conserve energy. This article discusses the importance, objectives, methods, and challenges of conducting audits in the energy sector. Energy efficiency audits help energy companies optimize their operations, reduce costs, and minimize environmental impact. Additionally, the article provides insights into the international experience of energy auditing and its development in Kazakhstan.

Кілтті сөздер: Энергетика, тиімділік аудиты, энергия үнемдеу, экологиялық әсер, аудит әдістері, халықаралық тәжірибе, Қазақстан, энергия ресурстары, энергиялық тиімділік, қоршаған орта.

Кіріспе

Энергетика саласындағы тиімділік аудиті – бұл энергетикалық ресурстардың пайдалануын бағалау, энергияны үнемдеуге бағытталған шараларды іздестіру және энергия шығындарын оңтайландырудың тиімді жолдарын анықтау мақсатында жүргізілетін аудит түрі. Тиімділік аудиті компанияның немесе мемлекеттің энергетикалық ресурстарды неғұрлым тиімді пайдалануға мүмкіндік береді және олардың қызметінің экологиялық әсерін азайтады. Энергетика саласындағы тиімділік аудитінің маңыздылығы артып келеді, себебі ол экономикадағы энергия шығындарын төмендетуге және энергияның қоршаған ортаға әсерін азайтуға бағытталған.

Энергетикалық аудиттің мақсаттары.

Энергетика саласындағы тиімділік аудитінің негізгі мақсаттары:

- Энергетикалық ресурстарды тиімді пайдалану және энергияны үнемдеу жолдарын анықтау.
 - Қоршаған ортаға зиянды әсерді төмендету.
 - Энергия шығындарын азайту және компанияның қаржылық тиімділігін арттыру.
 - Құқықтық және экологиялық стандарттарға сәйкестікті тексеру.
 - Энергетикалық тиімділікті арттыру үшін стратегиялық ұсыныстар жасау.
- Тиімділік аудитінің әдістері:
 - Энергетика саласындағы тиімділік аудиті бірнеше негізгі әдістерді қамтиды:
 - Энергетикалық баланс жасауды: энергетикалық жүйенің жалпы энергетикалық өнімділігін және оның жұмысын бағалау.
 - Тұтыну анализін: әртүрлі энергия көздерін пайдалану кезінде шығындарды анықтап, энергияны үнемдеудің мүмкіндіктерін бағалау.
 - Құрылымдық тексерулер: энергетикалық жүйенің құрылымы мен оның жұмысының тиімділігін талдау.
 - Жабдықтың және технологиялардың тексеруі: қолданылатын жабдықтардың энергетикалық тиімділігін тексеру.

Энергетикалық аудиттің халықаралық тәжірибесі. Дамыған елдерде энергетикалық аудиттер кеңінен қолданылуда. Мысалы, Еуропа мен АҚШ-та энергетикалық тиімділікті арттыру мақсатында арнайы стандарттар мен нормативтер бекітілген. Бұл елдерде энергетикалық аудиттерге қатысты заңнамалар мен саясаттар энергияны үнемдеуге және қоршаған ортаны қорғауға бағытталған. Қазақстанда да энергетикалық тиімділік аудиторлық қызметі дамып келеді, бірақ бұл салада әлі де көптеген мүмкіндіктер бар.

Қазақстандағы жағдай. Қазақстанда энергетика саласындағы тиімділік аудиті соңғы жылдары дамып келеді. Энергетикалық ресурстарды тиімді пайдалану маңызды мәселеге айналды, әсіресе экологиялық жағдайды жақсарту үшін. Қазақстанда энергетикалық тиімділікті арттыру бойынша бірқатар мемлекеттік бағдарламалар мен шаралар жүзеге асырылуда. Сонымен қатар, Қазақстанда энергетикалық аудиттің құқықтық және нормативтік негіздері де қалыптасуда.

Қаржылық моделдеудің негізгі көрсеткіштері:

- **Қаржылық нәтижелерді бағалау:** Табыс, шығындар, пайда, жалпы рентабельділік.
- **Энергия шығындарын талдау:** Энергияның тиімді пайдаланылуын бағалау.
- **Инвестициялардың тиімділігін есептеу:** Энергетикалық жобаларға салынған капиталды қайтарымдылықпен салыстыру.

Қаржылық моделдің құрамы:

1-кестеде келесі қаржылық модельдер энергетикалық аудитке негізделген:

Көрсеткіштер	Негізгі мәндер	Есептеу әдістері
Жалпы табыс	5,000,000 тг	Барлық сатылымдардан түскен табыс.
Жалпы шығындар	3,000,000 тг	Энергетикалық ресурстарға жұмсалған шығындар.
Таза пайда	2,000,000 тг	Жалпы табыс - жалпы шығындар.
Жалпы рентабельділік	0.4 немесе 40%	$(\text{Таза пайда} / \text{Жалпы табыс}) * 100$
Инвестициялар	1,000,000 тг	Энергетикалық жобаларға жұмсалған инвестициялар.
Қайтарымдылық мерзімі (Payback Period)	2 жыл	Инвестициялардың қайтарымдылық мерзімі.
Инвестициялардың ішкі табыстылық коэффициенті (IRR)	12%	$(\text{Қаржылық табыс} / \text{Инвестициялар}) * 100$

*Ескерту. Кестені автор құрастырған**

Қаржылық есептер:

а) Жалпы табыс пен шығындардың есебі:

Энергетикалық аудит кезінде жалпы табыс пен шығындар салыстырылады. Қазақстандағы энергетикалық компаниялардың табысы мен шығыны энергия өндіру және оны тұтынушыларға жеткізу қызметтерінен түседі. Мысалы, егер компания 5,000,000 теңге табыс тапса және 3,000,000 теңге шығын жұмсаса, таза пайда 2,000,000 теңгені құрайды.

ә) Қайтарымдылық мерзімінің есебі (Payback Period):

Инвестициялардың тиімділігін бағалауда қайтарымдылық мерзімі өте маңызды. Мысалы, егер энергетикалық жобаларға 1,000,000 теңге инвестиция салынса, ал таза пайда жылына 500,000 теңге болса, қайтарымдылық мерзімі 2 жыл болады. Бұл модель компанияға қанша уақыттан кейін инвестициядан пайда түсетінін анықтауға мүмкіндік береді.

б) Ішкі табыстылық коэффициенті (IRR):

Ішкі табыстылық коэффициенті инвестицияның тиімділігін бағалауға арналған көрсеткіш болып табылады. Егер IRR 12%-ды құраса, онда бұл инвестицияның орташа табыстылығы осы пайызға тең болады. Бұл көрсеткіш қаржылық тиімділікті бағалауға және болашақтағы табысты жобаларды жоспарлауға мүмкіндік береді.

Энергетикалық аудиттің қаржылық моделін жетілдіру жолдары:

- Энергетикалық ресурстарды тиімді пайдалану үшін автоматтандырылған бақылау жүйелерін енгізу.
- Энергияны үнемдеу үшін инновациялық технологияларды енгізу.
- Тиімділік көрсеткіштерін үздіксіз талдау және шығындарды азайту.
- Энергетикалық кәсіпорындардағы қаржылық есептерді қайта қарау және ішкі аудит жүйесін жақсарту.

Қазақстандағы энергетикалық секторда тиімділік аудитінің қаржылық моделін жасау арқылы компаниялар энергия тұтынуды оңтайландырып, шығындарды азайтуға және қоршаған ортаға зиянды әсерді төмендетуге қол жеткізе алады. Қаржылық модельдер, сондай-ақ инвестицияларды бақылау, жобалардың тиімділігін бағалау және шығындарды басқару үшін маңызды құралдар болып табылады. Бұл әдістер Қазақстанның энергетикалық секторын дамытуға, оның тиімділігін арттыруға және экологиялық жағдайды жақсартуға септігін тигізеді.

Қаржылық моделдеу және сценарийлер:

Энергетика саласындағы қаржылық моделдеудің маңызды аспектілерінің бірі — бұл әртүрлі сценарийлер бойынша болашақтағы болжамдар. Біз үш негізгі сценарийді қарастырамыз: оптимистік, пессимистік және негізделген сценарийлер. Бұл әрбір жағдайға байланысты экономикалық тиімділік пен инвестициялардың қайтарымдылығын бағалауға мүмкіндік береді.

а) Оптимистік сценарий:

Бұл сценарийде энергетикалық компаниялар энергия ресурстарын тиімді пайдалана отырып, шығындарын айтарлықтай төмендетеді және жаңа технологияларды енгізу арқылы энергия үнемдеуді елеулі түрде арттырады. Мұндай жағдайда:

- **Жалпы табыс** 10% өседі.
- **Шығындар** 5% төмендейді.
- **Таза пайда** 15% артады.
- **Қайтарымдылық мерзімі** 1.5 жылға қысқарады.

б) Пессимистік сценарий:

Бұл сценарийде энергетикалық ресурстарды үнемдеу шаралары жеткілікті түрде жүзеге аспайды, шығындар тұрақты сақталады немесе өседі. Осылайша:

- **Жалпы табыс** 3% өседі.
- **Шығындар** 3% артады.
- **Таза пайда** 5% азаяды.
- **Қайтарымдылық мерзімі** 3 жылға ұзаруы мүмкін.

в) Негізделген сценарий:

Бұл сценарийде компаниялар энергетикалық тиімділікті арттыру шараларын жоспарлы түрде жүзеге асырады, бірақ шығындар мен табыстың арасындағы баланс сақталады. Мұндай жағдайда:

- **Жалпы табыс** 7% өседі.
- **Шығындар** 2% төмендейді.
- **Таза пайда** 10% артады.
- **Қайтарымдылық мерзімі** 2 жыл болып қалады.

2-кесте. Қаржылық моделдеудің нәтижелері:

Сценарий	Жалпы табыс	Шығындар	Таза пайда	Қайтарымдылық мерзімі	IRR (Ішкі табыстылық коэффициенті)
Оптимистік	10% өседі	5% төмендейді	15% артады	1.5 жыл	18%
Пессимистік	3% өседі	3% артады	5% азаяды	3 жыл	8%
Негізделген	7% өседі	2% төмендейді	10% артады	2 жыл	12%

*Ескерту. Кестені автор құрастырған**

Қаржылық моделдеу арқылы тәуекелдерді басқару:

Энергетикалық сектордағы тиімділік аудитінің қаржылық моделдеуінде тәуекелдерді басқару маңызды рөл атқарады. Тәуекелдер әр түрлі болуы мүмкін:

- **Нарықтық тәуекелдер:** Энергетикалық бағалардың өзгеруі, сұраныстың төмендеуі.
- **Экологиялық тәуекелдер:** Қоршаған ортаға әсерді төмендету үшін жана технологияларды енгізудің қиындықтары.
- **Қаржылық тәуекелдер:** Инвестицияларды жүзеге асыру барысында қаржылық қиындықтар туындауы.

Тәуекелдерді басқару жүйесінің көмегімен бұл мәселелерге алдын ала шешімдер қабылданады. Мысалы, экологиялық тәуекелдерді азайту үшін компаниялар экологиялық стандарттарды енгізе алады, ал қаржылық тәуекелдерді басқару үшін болашаққа арналған резервтік қорлар мен тұрақты ақшалай ағымдарды қалыптастыру қажет.

Ұсыныстар. Қазақстандағы энергетикалық сектордағы қаржылық моделдеу тек қаржылық нәтижелерді ғана емес, сонымен қатар экологиялық, әлеуметтік және заңдық аспектілерді де ескере отырып жүргізілуі керек. Энергетикалық аудитті тиімді пайдалану арқылы компаниялар шығындарды

азайтып, энергияны үнемдеуге және қоршаған ортаға әсерді төмендетуге мүмкіндік алады.

Қаржылық моделдеу арқылы алынған нәтижелер мен сценарийлер негізінде компаниялар өздерінің энергетикалық стратегияларын, инвестициялық жобаларын және энергия үнемдеу бағдарламаларын оңтайландыра алады. Сонымен қатар, тәуекелдерді басқару арқылы компанияларға болашақтағы қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз етуге және Қазақстанның энергетикалық саласын дамытудың жаңа жолдарын ашуға болады.

Қорытынды.

Энергетика саласындағы тиімділік аудиті компаниялардың жұмысын оңтайландыруға, энергия шығындарын азайтуға және қоршаған ортаға зиянды әсерді төмендетуге мүмкіндік береді. Тиімділік аудиті арқылы энергетикалық ресурстарды тиімді пайдалану, шығындарды бақылау және экологиялық стандарттарға сәйкестікті қамтамасыз ету маңызды болып табылады. Қазақстандағы энергетикалық аудит саласының дамуы жаңа мүмкіндіктер мен даму бағыттарын ашады. Бұл саладағы халықаралық тәжірибе мен ұлттық заңнамаларды ескере отырып, энергетикалық тиімділікті арттыруға болады.

Қолданылған әдебиеттер:

1. Сарсенбаева, Ж. М., & Байзаков, А. М. (2020). Энергетика саласындағы тиімділік аудиті. Алматы: Экономика баспасы.
2. Айтқұлов, Б. Ә. (2019). Энергетикадағы энергия үнемдеу және тиімділік аудиті. Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі.
3. International Energy Agency. (2021). Energy Efficiency 2021. IEA Publications.
4. Қазақ энергетикалық агенттігі. (2018). Энергия тиімділігі: халықаралық тәжірибе және Қазақстанның болашағы.
5. Energy Efficiency in Industry. (2018). OECD/IEA Report on Energy Efficiency Policies and Indicators.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТТІҢ РӨЛІ

Сапархан Д.Б

«Мемлекеттік аудит» ББ 1 курс магистранты

Л.Н. Гумилев атындағы Евразия ұлттық университеті, Астана қ,

Қазақстан Республикасы

E-mail: dinasaparkhan02@gmail.com

Аннотация

Мақалада мемлекеттік қаржы ресурстарын басқарудың ашықтығы мен тиімділігін қамтамасыз ету үшін оның маңыздылығына назар аудара отырып, Қазақстан Республикасын басқару жүйесіндегі мемлекеттік аудиттің рөлі